

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 37. De modo quo commodatum finitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

Et ita si quis ab aliquo qui pecuniam mutuo dedit ei, equum accipiat commodato ad redendum in patriam, à latronibus casu fortuito spoliatu fuerit, non tenebitur (nisi aliter convenitum sit) damnum equi refarcire: pecuniam autem mutuo acceptam restituet. Ratio est, quia cum celebratus fuerit contractus commodati quoad equum: & mutui, quoad pecuniam, dominium equi non fuit translatum, ideoque damno commodantis perit, pecuniæ vero mutua: & dominium translatum fuit in mutuatarium: & ideo illi perit, non mutuantii.

Cæterum si creditor (ex quocunque contractu debetur) designasset aliquem, per quem debitum ei mitteretur; tunc si ipsum periret postquam eidem designato traditum esset, periret creditori: quod expresse quoad commodatum, habetur ex paulo ante citatis legibus. Secus esset vero, si creditor mitteret nuntium ad debitorem, qui dicat ei ut Commodatum remittat: non dicat autem ut per ipsummet remittat. Nam tunc non magis excusabitur debitor ei tradens Commodatum, si pereat ante quam venerit ad manus creditoris; quam si id tradidisset cui cumque extraneo. Et ratio est, quia nuntius ille solum fuit destinatus ut debitorem ipsum moneret, mittendum esse Commodatum, non vero ut per eundem moneretur mitteretur.

Sed quid si creditor convenisset cum debitore, ut pecuniam quam ei debet, mittat per aliquem qui gesserit certum signum, & alius id audiens, signum assumat, pecuniam que petat, & cum ea fugiat, cuiam illa peribit? Respondendum est distinctione. Si enim debitor manifestavit illud, quod convenerat inter ipsum & creditorem; idque fuit occasio, ut alius dicta ratione fingeret, peribit debitori. Si vero creditor idem manifestavit, vel dum ambo inter se convenirent, tertius præteriens, aut assistens illis, id audiuit, probabile est quod debeat perire creditori: quia taliter paciscendo, ipse occasionem dedit, ut pecunia periret, fuitque contentus, ut debitum sic ei solueretur.

QUINTA conclusio est, eum qui rem precario accepit, si ea pereat, aut deterioretur, teneri non tantum de dolo (quod Sylvest. sentit in verbo Commodatum quest. 8.) sed etiam de lata culpa, ut idem melius indicat in verbo Precarium, quest. 2. secutus Panorm. ad cap. Precarium, nu. 14. De precario. Et ita expresse habetur ex lege Quæsitum, §. Eum quoque, ff. De precario: ubi dicitur, dolo de quo teneris qui precario accepit, contineri culpam dolo proximam: quæ quidem est lata culpa.

Quod si obiciat, antea generaliter dictum esse in contractu qui solum fit in gratiam recipientis, ipsum recipientem teneri ex levi, & leuissima culpa. Respondetur, optimo iure exceptum esse precarium ab illa generali regula: quia licet ipsum sit in solum bonum recipientis, est tamen reuocabile pronu & arbitrio concedentis: quæ causa sufficiens esse potest, cur habenti precarium imputetur solum dolo & lata culpa. Nam leuem culpam imputare sibi debet concedens precarium (cum illud potuerit libere reuocare quoties vellet) & multo magis leuissimam, ac casu fortuitum. Adverte autem accipientem aliquid precario non teneri de casu fortuito, iisdem exceptionibus esse restringendum, quibus antea in secunda conclusione habitum est restringendum esse simile dictum de accipiente commodato. Nam precarium species quædam est commodati: neque datur ratio ob quam oporteat aliud de eo sentire hac ex parte, quam de cæteris commodatis.

CAPUT XXXVII.

De modo quo commodatum finitur.

SVMMARIVM.

- 479 Non tenetur qui rem commodato accepit, eam reddere ante terminum sibi præfixum.
- 480 Qui precarium accepit absolute, potest illud reuocare quoties ei placuerit.
- 481 Quatenus aliter quam voluntate concedentis, censendum sit precarium finiri.
- 482 Ad quas impensas rei commodata tenetur commodatarius.

483 Quatenus commodatarius possit rem sibi Commodatam retinere loco compensationis alicuius debiti.

484 Quæ accidunt rei Commodata, simul cum ea Commodata censentur.

485 Vbi res Commodata a resituenda sit, distinctione explicatur.

VM proprie dictum Commodatum sit, quo res ad certum tempus commodatur, & improprie dictum seu precarium, quo res conceditur quandiu voluerit is qui concessit (prout notauimus in nu. 470.) certum est illud finiri lapsu termini constituti, hoc vero voluntate eius qui rem concessit. Sed sunt quædam dubia quorum explanationem subiicere oportet.

PRIMUM EST, an qui ad certum tempus expresse, vel tacite rem commodato accepit, teneatur ante idem tempus finitum expolente commodante statim illam ei tradere: Ad quod respondendum est negative, quia commodatarius ex vi contractus, ius habet Commodatum retinendi interim dum durat tempus ad quod concessum est; ex Cap. vnico, De Commodato. Vnde si contra ipsius liberum consensum, commodans rem ei eripiat, iniustitiam committet: tenebiturque ad interesse, & ad damna inde subsecuta, iuxta legem In Commodato. §. Sicut, ff. Commodati: Quod notans Angelus in verbis Commodatum num. 4. addit; quod si commodans simile detrimentum passurus esset, nisi ante lapsum terminum rem Commodatam haberet, tunc possit sine peccato sibi resumere. Sed Nauar. in Enchir. c. 17. n. 182. existimat, quod et si ante Commodatum factum possit quis re sua sibi prouidere, postquam tamen ipsum factum est, etiam si ex mera liberalitate processerit, iam tale quid non esse ei licitum propter ius Commodatario quæsitum per Commodationem.

Quæ opinio plane videtur anteferenda, si commodans præuiderit, aut timerit securum detrimentum, & nihilominus rem Commodauit: tunc enim visus est se liberaliter exponere ei periculo. Quinimo etiam si Commodanti post traditam rem Commodatam, grauis & inopinata necessitas superueniat, adhuc stare potest Nauarri sententia: quoniam Commodans, per traditionem rei Commodatæ translatus in usum illius in Commodatarium, vnde reuocari non potest: sicut nec possit illius dominium, si per donationem facta traditione rei ipsum esset translatum. Non est tamen negandum, quin si Commodanti inopinata, & vrgens occurrat necessitas rei Commodatæ antequam illam tradiderit, minime compellendus sit eam tradere, quantumcumque sequatur inde aliquod damnum ei cui promissa est, siquæ promissa non esset, aliunde sibi prouidisset, damnumque vitasset. Nam promissio non extenditur ultra mentem promittentis: sed in ea inest tacita cõditio, dummodo tempore adimpletionis non superuenierit talis mutatio rerum, quæ si prænosceretur, nullo modo promitteretur. Quod à Seneca notatum approbat D. Thomas 2. 2. quæst. 110. art. 3. ad 5. Vide Ludouicum Molinam in memorato tract. 2. in posteriore parte disputationis 294.

SECUNDVM DVBIVM EST, an res quæ Commodato minus proprio, hoc est, precario datur, possit reuocari à Commodante quotiescumque ei placuerit? Ad quod respondendum est, posse quidem absolute, ut ante attigimus: & patet ex lege 2. ff. De precario: cui consonat textus in cap. finali; De precariis. Idque procedit, ex Payor. ad id. m. cap. 3. & 4. & Couar. lib. 3. var. r. solut. cap. 15. in principio, etiam si appositum fuerit pactum de ea non reuocanda: quandoquidem tale pactum nullum est: ut pote contrarium naturæ precarij, & bonis moribus, cum non liceat rem alienam possidere inuito domino, ut argumentatur Celsus Iurisconsultus in lege Cum precario, ff. De precario. Existimandum tamen non esse (ut recte ibid. docent Panormit. num. 13. Couar. nu. 6. itemque Angelus, & Sylu. in verbo Precarium) quod ita ad libitum concedentis reuocari possit precarium, ut in continenti id faciat absque rationabili causa; & cum damno eius cui illud concessit. Nam concessio precarij est beneficium, quo iuari oportet accipientem, non decipi. Quare si nulla in contrarium superuenierit causa rationalis, alicuiusmodi tempus iudicio prudentis, ad usum concedendum est ei qui rem precario accepit. Quamquam si reuera dolo absit, nec vllum alteri oriatur in Commodum, cui ex charitate obuiandum sit; non videtur condemnandus ille, qui absque causa precarium ipsum statim reuocauerit, cum in eo vtatur iure suo.

479.

480.

INAL
EXIS
P. P. u.
V

481.

TERTIUM DVBIUM EST; an aliter quam voluntate concedentis censendum sit precarium finire; Respondendum est, cum designatum fuerit tempus ad quod vsque fiat; finire, voluntate concedentis, sic & temporis designati lapsu, prout Sylu. & Angelus in verbo Precarium annotant: ac præterea morte eius qui illud accepit, iuxta textum expressum in cit. cap. finali, & in cit. lege Cū precario. Idque etiam si cōtingat cum mori ante finitū tempus designatum; quia talis concessio est personalis, quæ extinguitur cum persona, nec transit ad hæredes, ex eadem lege Cum precario. Iam si concessum sit absolute, & vsque reuocetur; licet finiat morte accipientis, non finitur tamen morte concedentis, Vnde interim dū non fuerit ab ipsius hæredibus reuocatum, durabit: ex eadem adhuc lege Cum precario, & ex lege Quasitū §. Quod à Titio, ff. De precario, traditq; Cou. in tit. 6. 15. n. 1. Et probat, quia præsumendus est quis in ea voluntate persistere, in qua decessit. Hæredes autē id ipsū precarium reuocare possunt, perinde ac posset ille cui aliena esset res precario concessa, ex Cap. fin. De precariis. Iam vero si precarium concessum fuit sub hac forma: vsque ad meum beneplacitum; vel vsque dum hæc mea voluntas erit; tunc ipsum morte concedentis plane expirat, ex lege Locatio, ff. Locati: & deducitur ex Cap. Si gratiose, De rescriptis in 6. traditque Panorm. ad citationem Cap. fin. num. 6.

482.

QUARTUM DVBIUM: an commodatarius reposcere possit à commodante expensas quas fecit circa rem commodatam? Respondendum est, quod si ea fuerint ordinariæ, vt circa cibum, & hospitium serui, vel equi commodati, non possit; quia ipse ad tales tenetur. Si vero fuerint expensæ extraordinariæ: vt circa valetudinem serui, vel fugam illius, posse exposcere: nisi ea sint exigua & leues: ad quas etiam ipse teneretur. Hæc expensæ habentur ex lege In rebus, §. Possunt, ff. Commodati.

483.

QUINTUM DVBIUM EST; an commodatarius licite possit rem sibi commodatam loco compensationis vel deductionis pro aliquo debito retinere in totum, vel ex parte: Ad quod Armilla in verbo Commodatum, n. 3. ac etiam Molina de iust. t. & iure tract. 2. disp. 267. art. 3. respondent, non posse. Sed communis sententia est in contrarium, prout notant Sylu. verbo Commodatum, qua. 3. & Nauar. in Enchir. cap. 17. n. 186 quia ex lege finali, Cod. De compensationibus, compensatio prohibetur solum in deposito: & consequenter in aliis cōtractibus admittitur: cum exceptio generalis regulam firmet in aliis, arguente Cap. Dominus, 32. qua. 7. Nec obstat lex finalis, Cod. De commodato quæ citat Armilla: quoniam ea loquitur de compensatione debiti tantum probabilis: hæcque sententia intelligenda est, vt Sylu. expressit, de compensatione debiti omnino certi & explorati. Censuerim tamen parce, & necessitate tantum valde urgente, vtendum esse tali compensatione, cum naturalis ratio dicat, vt in deposito, sic in commodato ex vi contractus seruandam esse fidem & conuentionem de restituenda re domino à quo accepta est.

484.

SEXTUM DVBIUM; an quæ accedunt rei commodatæ, id est, quæ eam comitantur, vel sunt ei coniuncta, intelligantur, esse commodata: Ad quod respondendum est affirmatiue, ex lege. Si vt certo, §. vsque ad eo, ff. Commodati; vbi exemplum ponitur: si tibi commodauim equam, quam pullus comitabatur, intelligitur etiam commodatus pullus.

485.

OCTAVVM DVBIUM EST; in quo loco restituenda sit res cōmodata? Ad quod respondetur distinctione. Si enim conuentio facta est inter cōtrahentes de re cōmodata restituenda in certo loco; ibi restitui debet, ex lege Si vt certo, in principio, ff. Commodati. Si vero de loco nulla facta est expressio conuentio, tunc vel res accepta est in bonum tantum commodatarij, vt plerumque fit, is illam restituere debet vbi accepit: quia tunc ipse alio ni grauerit, cum cōmodans non debeat pati damnum ex officio charitatis & liberalitatis quod in commodando præstitit. Vel res accepta est in donum tantum cōmodantis, & tunc cōmodatario sufficit illam restituere vbi ipsa existit. Nec enim tenetur expensas facere pro ea transferendis, sed potius cōmodans, in cuius bonum gratis officium suum præstitit. Vel denique accepta est in bonum vtriusque, & tunc restituenda est vbi accepta fuit: quia id videtur sequi ex natura huius cōtractus. Debet tamen ea restitutio

fieri expensis vtriusque: sicut in bonum vtriusque celebratum fuit commodatum. Qui enim sentit lucrum, sentire debet & onus.

CAPVT XXXVIII.

De definitione ac diuisione locati & conducti.

SUMMARIUM.

- 486 Definitio locationis.
 487 Illius differentia ab emphyteusi.
 488 Conductio locationi respondens, & conductor ab ea nominatus.
 489 Locari possunt omnia, quæ vendi.
 500 Quando res locata pereata conductori.
 501 Quo modo ne essarium sit ad rationem locationis, vt merces pecuniaria interueniat.
 502 Decem similitudines inter emptionem & locationem.
 503 Varij modi quibus diuiditur locatum & conductum.
 504 Beneficiarius locare potest redditus sui beneficij sine licentia sui Prælati, & quatenus.
 505 Quatenus possit quis domum quam conduxit, locare tertio.
 506 Non licet rem locare ei qua situr male furus.
 507 An liceat rem l. cablem locare cuius bet, qui creditur ea non male vsurus.

Definitio Locationis.

LOCATIO ex Hostiensis in sua summa tit. de locato & conducto, in principio, definitur, personæ, vel rei concessio ad vsum pro pecuniaria mercede. Quæ definitio indicat, quod vt in emptione soluitur pecunia tanquam pretium rei emptæ; sic in locatione soluitur pecunia tanquam mercedem pro vsu rei, ac vtilitatem seu perceptionem emolumentorum quæ ipsa proferre potest. Item separat locationem ab emptione, mutuo, & permutatione, quibus rei dominium transfertur in alterum; cum per illa transferatur tantum vsus rei: sicut & per cōmodatum; à quo tamen differt: quandoquidem cōmodatum gratis fit, & locatio fit pro mercede: eaque pecuniaria, id est, soluenda in pecunia; prout indicat posterior particula definitionis tradita: per quæ locatio adhuc distinguitur à cōtractu innominato. Do vt des, vel vt facias: Facio vt des vel vt facias, quo licet aliquando solus vsus transferatur; tamen id non fit pro mercede, sed pro alia re; vt cum boues meos ad colendos agros tuos ad triduum tibi concedo ea conditione, vt tu vicissim concedas mihi ad triduum boues tuos ad colendum meos agros.

AB EMPHYTEUSI autem quo modo locatio differat, aliqua difficultas est. Videtur autem dicendum quod distinguatur tantum, vt genus à sua specie, sed quæ tam multa superaddat, vt opus sit commoditatis gratia, tanquam diuersum cōtractum, eam seorsim considerari. Emphyteusis enim consistit solum in immobilibus, cum locatio consistat etiam in mobilibus. Deinde requirit scripturam, ex lege prima, Cod. De iure emphyteutico, cum locatio perfici possit solo consensu, sicut emptio, & venditio, ex lege 1. ff. Locati. Item in emphyteusi datur ab initio certa pecuniæ summa, & deinde constituitur modica pensio, quæ Canon dicitur, non pro rei fructibus, sed in recognitionem directi dominij; quod quidem non fit in locatione. Præterea emphyteusis solet esse ad longum tempus, hoc est, Panorm. interpretat ad Cap. Propter sterilitatem, de l. cato, & conducto, num. 17. ad decennium, aut vterius; locatio vero ad breue tempus, hoc est, infra decennium. Denique per emphyteusim cum vtili dominio transit naturalis possessio rei, & ius in re, quod non fit in locatione: & ita in libro 4. Codicis ad titulum 65. De locato, & conducto, additur 66. De iure emphyteutico; vbi lege prima ius emphyteuticum aperte constituitur diuersum à iure locationis.

CONDUCTIO autem est cōtractus quo persona, vel res ad vsum, vel fructum comparatur pretio: respondetq; locationi, sicut emptio venditioni; ab eaq; conductor dicitur is, qui soluit mercedem pro cōcesso sibi vsu personæ, vel alterius rei: sicut à locatione locator dicitur is, qui pro mercede sibi solvenda cōcedit alteri vsum suæ rei, vel personæ. Ac cōductor

in iure